

Motion till riksdagen

1988/89:A723

av Rolf Clarkson m.fl. (m, fp, c)

Den arbetsrättsliga lagstiftningens regler om skadestånd

De senaste decennierna har inneburit en positionsförändring vad gäller förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagarorganisationerna. Med lagens hjälp har de fackliga organisationerna flyttat fram sina positioner vilket inneburit ett ökat inflytande gentemot arbetsgivarna.

Ett gemensamt drag i denna lagstiftning är att arbetsgivare, stora som små, åläggs skyldigheter i betydande utsträckning och att lagstiftningen många gånger måste betraktas som både svårtolkad och svårtillgänglig.

Den många gånger komplicerade lagstiftningen är ett problem för landets cirka 200 000 småföretag med anställda. Dessa har sämre förutsättningar än större företag att göra sig förtrogen med alla de krav den arbetsrättsliga lagstiftningen ställer då de inte har tillgång till egen juridisk expertis.

Denna utveckling har lett till att även välmående arbetsgivare gör felbedömningar, vilket kan resultera i dryga skadeståndsbelopp.

Genom riksdagsbeslut 1984 har dessutom riksdagens majoritet gjort skadestånden ytterligare kännbara för arbetsgivaren genom att avskaffa arbetsgivarnas avdragsrätt för allmänna skadestånd. Som skäl för att slopa denna avdragsrätt har regeringen bl. a. anfört att det skulle anses stötande för rättskänslan att en arbetsgivare skall få göra avdrag för skadestånd som betalas för brott mot ofta helt centrala bestämmelser i arbetsrättslagstiftningen. Parallellt med detta har emellertid riksdagsmajoriteten beslutat att i praktiken en enskild arbetstagarare för ett avtals- eller lagbrott inte kan ådömas ett skadestånd högre än 200 kr. Denna övre beloppsgräns infördes 1928. Detta betyder att det i dag inte finns någon som helst rimlig relation mellan de belopp som kan utdömas som skadestånd för en liten arbetsgivare och en arbetstagarare.

Mot bakgrund av att den arbetsrättsliga lagstiftningen i många stycken måste betraktas som både svårtolkad och svårtillgänglig menar vi att större hänsyn måste tas till fel som begås utan uppsåt av mindre arbetsgivare. I bagatellartade fall bör inget skadestånd alls utdömas. Vi menar att en utredning bör tillsättas med uppgift att skyndsamt framtaga förslag till sådana ändringar i den arbetsrättsliga lagstiftningen att en rimligare relation uppnås mellan de skadestånd som kan utdömas mellan en mindre arbetsgivare och arbetstagarare samt att uppsåtsrekvisitet i betydligt högre grad än i dag skall vara utslagsgivande om skadestånd över huvud taget skall utdömas eller ej. Det kan inte vara rimligt att de mindre företagen skall tvingas betala skadestånd till en facklig organisation på grund av att lagstiftaren varit oklar eller medvetet överlåtitt åt rättspraxis att fylla ut lagtexten.

Naturligtvis kan man inte bortse från att skadestånd också har en reparativ funktion men vid smärre förseelser eller i fall där uppsåt inte funnits kan detta inte väga särskilt tungt.

Vidare bör en sådan utredning ges i uppdrag att analysera konsekvensen av den arbetsrättsliga lagstiftningen mot bakgrund av de s.k. informella skadestånd som särskilt mindre arbetsgivare erbjuds betala av de fackliga organisationerna i stället för en ofta kostbar och slitsam process i arbetsdomstolen. Det finns undersökningar som visar att upp till 80 procent av de skadestånd som betalas av mindre företag till fackliga organisationer är s.k. informella skadestånd.

Hemställan

Med stöd av ovan hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär en utredning med uppgift att skyndsamt framtaga förslag till sådana ändringar i den arbetsrättsliga lagstiftningen att en rimligare relation uppnås mellan mindre arbetsgivare och arbetstagare när det gäller skadestånd enligt vad som i motionen anförts.

2. att riksdagen hos regeringen begär att den i yrkande 1 föreslagna utredningen också ges i uppdrag att utreda eventuellt missbruk av s.k. informella skadestånd i enlighet med vad som i motionen anförts.

[att riksdagen beslutar återinföra arbetsgivares avdragsrätt för allmänna skadestånd inom arbetsrätten. ¹]

Stockholm den 23 januari 1989

Rolf Clarkson (m)

Bengt Harding Olson (fp)

Isa Halvarsson (fp)

Siw Persson (fp)

Stig Bertilsson (m)

Marianne Andersson (c)

Lars De Geer (fp)